

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку України)

вул. М. Грушевського, 19/2, м. Київ 01008, тел. 253-93-94, факс 226-31-81
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: me@econrwi.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____
На № _____ від _____

Державна фіскальна служба України

*Щодо формування статутного капіталу
господарського товариства*

Мінекономрозвитку опрацювало лист державної фіскальної служби України від 08.11.2016 № 19169/5/99-99-15-02-02-16 стосовно оцінки правочинів щодо можливості збільшення статутного капіталу господарського товариства на суму кредиторської заборгованості, що обліковується перед одним із засновників господарського товариства, і повідомляє.

Обсяг та зміст повноважень Мінекономрозвитку визначені законодавством, зокрема, Законом України "Про центральні органи виконавчої влади", статтею 5 Закону України "Про управління об'єктами державної власності", іншими законодавчими актами та затвердженим у відповідності до них Положенням про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (постанова Кабінету Міністрів України від 20.08.2014 № 459).

Зазначені акти законодавства не передбачають повноважень Мінекономрозвитку щодо падання оцінки правочинів, зокрема щодо збільшення статутного капіталу господарського товариства.

Водночас, до суті порунених питань зазначаємо наступне.

Господарський кодекс України (далі – ГКУ) визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання.

Відповідно до статті 80 ГКУ, до господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

Акціонерним товариством є господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери

М? Мінекономрозвитку
Вих. № 3211-13/7868-03 від 13.03.2017 9:41:04

Відділ економічного розвитку та інвестицій

несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій, крім випадків, визначених законом.

Товариством з обмеженою відповідальністю є господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, і несе відповідальність за своїми зобов'язаннями тільки своїм майном. Учасники товариства, які повністю сплатили свої вклади, несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, у межах своїх вкладів.

Товариством з додатковою відповідальністю є господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки визначених установчими документами розмірів і яке несе відповідальність за своїми зобов'язаннями власним майном, а в разі його недостатності учасники цього товариства несуть додаткову солідарну відповідальність у визначеному установчими документами однаково крайньому розмірі до вкладу кожного з учасників.

При цьому згідно статті 86 ГКУ, вкладами учасників та засновників господарського товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, права користування землею, водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, а також інші майнові права (включаючи майнові права на об'єкти інтелектуальної власності), кошти, в тому числі в іноземній валюті.

Вклад, оцінений у гривнях, становить частку учасника та засновника у статутному капіталі товариства. Порядок оцінки вкладів визначається в установчих документах господарського товариства, якщо інше не передбачено законом.

Забороняється використовувати для формування статутного (складеного) капіталу товариства бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу, векселі, майно державних (комунальних) підприємств, яке відповідно до закону (рішення органу місцевого самоврядування) не підлягає приватизації, та майно, що перебуває в оперативному управлінні бюджетних установ, якщо інше не передбачено законом. Фінансовий стан засновників - юридичних осіб щодо їх спроможності здійснити відповідні внески до статутного капіталу господарського товариства у випадках, передбачених законом, має бути перевірений незалежним аудитором (аудиторською організацією) у встановленому порядку, а майновий стан засновників - громадян має бути підтверджений довідкою органу доходів і зборів про подану декларацію про майновий стан і доходи (податкову декларацію).

Принагідно інформуємо, що відповідно до пункту 4 статті 57 Кодексу, статут суб'єкта господарювання повинен містити відомості про його найменування, мету і предмет діяльності, розмір і порядок утворення статутного капіталу та інших фондів, порядок розподілу прибутків і збитків, про органи управління і контролю, їх компетенцію, про умови реорганізації та ліквідації суб'єкта господарювання, а також інші відомості, пов'язані з особливостями організаційної форми суб'єкта господарювання, передбачені законодавством.

Відповідно до положень Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій

підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30 листопада 1999 року № 291 (далі – Інструкція), додатковий капітал це суми, на які вартість реалізації вибухених акцій перевищує їхню номінальну вартість, вартість необоротних активів, безкоштовно отриманих підприємством від інших осіб, та інші види додаткового капіталу, зокрема інші внески засновників понад зареєстрований статутний фонд, які вносяться без рішень про зміну розміру статутного капіталу.

Відтак статутом господарського товариства, додатково до створення статутного (складеного) капіталу, може бути передбачено право створення додаткового капіталу та інших фондів такого господарського товариства.

Цивільний кодекс України (далі – ЦКУ) визначає, що цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.

Відповідно до статті 1054 ЦКУ, за кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові у розмірі та на умовах, встановлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти.

Відповідно до статті 1046 ЦКУ, за договором позики одна сторона (позикодавець) передає у власність другій стороні (позичальникові) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, а позичальник зобов'язується повернути позикодавцеві таку ж суму грошових коштів (суму позики) або таку ж кількість речей того ж роду та такої ж якості.

Відтак, цивільне законодавство України розділяє поняття кредиту та позики, тому відносини за кредитним договором (грошові кошти одержані в кредит) мають іншу природу цивільних відносин ніж відносини за договором позики (сума позики) або відносини на підставі інших видів договірних зобов'язань.

Таким чином, збільшувати статутний (складений) капітал господарського товариства за рахунок коштів одержаних в кредит або під заставу заборонено, разом з тим, законодавством України не забороняється збільшувати статутний (складений) та додатковий капітал, а також інші фонди господарського товариства на суму кредиторської заборгованості такого господарського товариства перед одним з засновників (учасників, акціонерів) цього господарського товариства за договором позики або іншими видами договірних зобов'язань (крім договорів кредитування або застави).

Одночасно зазначаємо, що лист Міністерства економічного розвитку має інформаційний характер і не може розглядатися як такий, що впливає на правовідносини, які пов'язані із застосуванням або тлумаченням зазначених норм законодавства та не встановлює нових правових норм.

**Перший заступник Міністра
економічного розвитку і торгівлі України**

Максим НЕФЬОДОВ